

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»
XIX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XIX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»**

**PROCEEDINGS
of the XIX International Scientific Conference
for students and young scholars
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»**

**2024
Астана**

УДК 001

ББК 72

G99

«ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024» студенттер мен жас ғалымдардың XIX Халықаралық ғылыми конференциясы = XIX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024» = The XIX International Scientific Conference for students and young scholars «ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024». – Астана: – 7478 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-601-7697-07-5

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001

ББК 72

G99

ISBN 978-601-7697-07-5

**©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2024**

мың гектардан асты, ал 2026 жылға қарай оларды екі есеге 15 мың гектарға дейін ұлғайту жоспарлануда.

Кесте 4 Қант қызылшасының нақтыланған егіс алаңы, мың га

Аймақ	2018	2019	2020	2021	2022
Алматы облысы	9,0	9,6	10,5	8,9	0,1
Талдықорған қаласы	0,1	0,1	0,3	0,2	
Қапшағай қаласы	0,7	0,8	0,8	0,5	0,1
Ақсу ауданы	2,0	2,4	2,5	2,5	
Алакөл ауданы	0,6	0,8	0,8	0,8	
Кербұлақ ауданы	0,3	0,3	0,2	0,2	
Көксу ауданы	1,5	1,5	1,6	1,5	
Қаратал ауданы	1,1	1,1	1,3	1,1	
Қарасай ауданы	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0
Панфилов ауданы	0,1	0,0	0,0	0,0	
Сарқанд ауданы	1,4	1,4	1,4	1,0	
Ескелді ауданы	1,2	1,2	1,5	1	

Қорытындылай келе, Ақсу өзенінің су ресурстары аймақ өмірінің әртүрлі аспектілерінде маңызды рөл атқарады. Ақсу өзенінің суы ауыз сумен жабдықтау, ауыл шаруашылығы алқаптарын суару, өнеркәсіптік қажеттіліктер, су электр станцияларында энергия өндіру, сондай-ақ көлік және рекреация үшін пайдаланылады. Экологиялық салдарды ескере отырып, суды пайдалану мен экожүйені сақтау арасындағы тепе-теңдікті табу маңызды. Ақсу өзені алабы шеңберінде табиғи ресурстарды басқару мен қоршаған ортаны қорғаудың кешенді стратегияларын әзірлеу және іске асыру қажеттілігі маңызды тұжырым болып табылады. Бұл стратегиялар аймақтың тұрақты дамуын қамтамасыз ету және оның табиғи байлығын алдағы жылдарға сақтау мақсатын көздей отырып, осы макрожүйенің табиғи ерекшеліктерін де, адамның мүдделері мен қажеттіліктерін де ескеруі керек.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. КазГидромет. Ақсу өзенінің гидрологиялық режимі туралы деректер: <https://kazhydromet.kz/>
2. Ежегодные данные о режиме и ресурсах поверхностных вод суши. Выпуск 7. Части 2. Астана 2022г.
3. Водные ресурсы Казахстана: оценка, прогноз, управление. Том 10 – Орошаемое земледелие Казахстана: состояние и перспективы. – Алматы, 2012. – 363 с.

ӘОЖ 9

ҚЫЗЫЛОРДА ОБЛЫСЫНЫҢ ДАМУ ГЕОГРАФИЯСЫНДАҒЫ РЕКРЕАЦИЯЛЫҚ ТУРИЗМНІҢ МҮМКІНДІКТЕРІ

Жанарбек Гүлжайна Жанарбекқызы

zhanarbek.gulzhaina@gmail.com

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің “География” мамандығының магистранты, Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі- география ғылымдарының докторы, аға оқытушы Сагинов Кайрат Мырзабаевич

Аннотация: Мақала өңірдің экономикалық, әлеуметтік және мәдени дамуына ықпал ететін фактор ретінде Қазақстан Республикасының Қызылорда даму географиясындағы рекреациялық туризмнің мүмкіндіктері мен перспективалары мәселесіне арналған. Мәдени-тарихи және рекреациялық әлеуетке бағалау жүргізілді. Туризмдегі танымдық және ғылыми бағыттың дамуын анықтайтын мәдени-тарихи факторларға талдау жасалды. Зерттеу негізінде табиғи және мәдени мұраны тиімді пайдалану бойынша ұсыныстар жасалды.

Кілт сөздер: рекреация, ресурс, ерекше қорғалатын табиғи аумақтар, тарихи-мәдени әлеует, рекреациялық әлеует, табиғи және мәдени мұра.

Әлемнің көптеген елдерінің экономикалық дамуында туристік-рекреациялық аймаққа басымдық беріледі, оның кірісі бюджетті толықтырудың маңызды көзіне айналады. Қазақстан бірегей және бай табиғи, тарихи-мәдени көрікті жерлері, өзіндік мәдениеті бар ел ретінде жыл сайын көптеген туристерді тартады, бұл өз кезегінде туристік-рекреациялық аумақтар мен қызметтердің түрлерін ұлғайтуды көздейді.

Туристік-рекреациялық ресурстар - бұл табиғи, тарихи, әлеуметтік-мәдени объектілердің, сондай-ақ тұтынушылардың әртүрлі қажеттіліктерін қанағаттандыруға ықпал ететін объектілердің жиынтығы. Аумақты рекреациялық пайдалану сипаты мен бір тип бойынша бөлу рекреациялық аудандастыру деп аталады.

Қызылорда облысы — Қазақстанның оңтүстігінде орналасқан облысы. Облыс 1938 жылдың 15 қаңтар күні құрылған. Жер аумағы 226 мың км² (Қазақстан жерінің 8,3% -ы) алып жатыр. Енді осы анықтамаға сүйене отырып Қызылорда облысының даму географиясындағы рекреациялық туризмнің мүмкіндіктері мен перспективалары туралы зерттеу жұмыстарын жүргізейік [1].

Қызылорда облысының әлеуметтік-экономикалық дамуы төмендегідей көрсеткіштермен сипатталады:

Кесте 1 Аймақтың әлеуметтік-экономикалық дамуы

Халық саны	2023 жылғы 1 желтоқсандағы жағдай бойынша облыс халқының саны 841,4 мың адамды құрады, оның ішінде 394,9 мың адам (46,9%) – қалалық, 446,5 мың адам (53,1%) – ауыл тұрғындары. 2023 жылғы қаңтар-қарашада халықтың табиғи өсімі 14208 адамды құрады (өткен жылдың кезеңінде – 14757 адам). 2023 жылғы қаңтар-қарашада жаңа туған нәрестелер 2022 жылғы қаңтар-қарашаға қарағанда 3,3% – ға аз, қайтыс болғандар-13,1% - ға аз тіркелген.
Сауда	2023 жылғы қаңтар-желтоқсанда бөлшек сауда көлемі 4590,8 млн. Теңгені құрады (салыстырмалы бағамен). 2023 жылғы қаңтар-желтоқсанда көтерме сауда көлемі 283758,5 млн. теңгені құрады (салыстырмалы бағамен). Алдын ала деректер бойынша 2023 жылғы қаңтар-қарашада ЕАЭО елдерімен өзара сауда 147,9 млн. долларды құрады және 2022 жылғы қаңтар-қараша айымен салыстырғанда 14,5% – ға төмендеді, оның ішінде экспорт – 102,6 млн. доллар (19,2% - ға аз), импорт-45,3 млн.доллар (1,6% - ға азайды).
Баға статистикасы	2023 жылғы желтоқсандағы тұтыну бағаларының индексі 2022 жылғы желтоқсанмен салыстырғанда 108,8% -. құрады. Азық - түлік тауарларының бағасы 8,4% – ға, күнделікті өмірде қолданылатын тауарлар-9% - ға, ақылы қызметтер-9,5% - ға өсті. Өнеркәсіп өнімдерін өндіруші кәсіпорындардың бағасы 2023 жылғы желтоқсанда 2022 жылғы желтоқсанмен салыстырғанда 3,7% - ға төмендеді.
Өмір сүру деңгейінің статистикасы	Бағалау бойынша халықтың жан басына шаққандағы орташа номиналды ақшалай табысы 2023 жылғы III тоқсанда айына 127730 теңгені құрады және 2022 жылғы III тоқсанмен салыстырғанда 15,9% - ға өсті. Осы кезеңде

	тұтыну тауарлары мен қызметтеріне бағаның 13,2% - ға өсуін ескере отырып, халықтың ақшалай табысы нақты мәнде 2,4% - ға өсті.
Еңбек нарығы және жалақы	2023 жылғы III тоқсанда жұмыссыздар саны 16,6 мың адамды құрады. Жұмыссыздық деңгейі жұмыс күшінің 4,8% құрады. Жұмыспен қамту органдарында жұмыссыз ретінде тіркелген адамдардың саны 2023 жылғы желтоқсан айының соңында 6,8 мың адамды немесе жұмыс күшінің 2% - құрады. Қызметкерлерге есептелген орташа айлық атаулы жалақы (кәсіпкерлік қызметпен айналысатын шағын кәсіпорындарсыз) 2023 жылғы III тоқсанда 303675 теңгені құрады, 2022 жылғы III тоқсандағы өсім 20,7% - құрады. Нақты жалақы индексі 2023 жылғы III тоқсанда 106,6% құрады.
Кәсіпорын статистикасы	2024 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша тіркелген заңды тұлғалардың саны 10619 бірлікті құрады, оның ішінде қызметкерлер саны 100 адамнан кем 10259 бірлік. Өткен жылдың тиісті күнімен салыстырғанда тіркелген заңды тұлғалар саны 5,8% - ға азайды. Жұмыс істеп тұрған заңды тұлғалардың саны 8750 бірлікті құрады, оның 8390 бірлігі – шағын кәсіпорындар. Облыста тіркелген шағын және орта кәсіпкерлік кәсіпорындарының (заңды тұлғалардың) саны 7970 бірлікті құрады және өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 6% - ға азайды.
Ескертпе: Ұлттық статистика бюросы. Қазақстан Республикасының стратегиялық жоспарлау және реформалар жөніндегі агенттіктері.	

Жоғарыда жалпы Қызылорда облысының экономикалық дамуы көрсетілген. Мақаладағы басты нұсқауға алатында осы талдаумен тікелей байланысты. Неге десек, жалпы қандай да бір елдің, мемлекеттің экономикалық дамуындағы басты үлескері ретінде рекреациялық туризмнің үлесі мол болып келеді [2].

Рекреациялық туризмді игерудің экономикалық маңызы ең басты қозғалатын тақырыптардың бірі, сонымен қатар оның тәрбиелік мәні де өте зор. Рекреациялық туризм жеке тұлғаның рухани өзін-өзі байытуының, эстетикалық ләззат алудың, экологиялық білім берудің, ұрпақтарға патриоттық тәрбие берудің ерекше құралы болып табылады. Сондықтан экскурсиялық туризмді, мектеп туризмін жаңғырту мемлекеттік міндет және Қазақстанда туризмді дамытудың басым бағыты болып табылады. Алдымен ғылыми зерттеу "табиғи және мәдени мұра" ұғымдарын анықтады, олардың құрылымы, құрамы мен ерекшеліктері зерттелді.

Рекреациялық туризмді қалыптастыруда басты рөлді табиғи ресурстар атқарады. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес неғұрлым белсенді ресурстардың бір бөлігі ерекше қорғалатын табиғи аумақтар мен мәдени мұра объектілері мәртебесіне ие. Ал енді осы талдаулар бойынша Қызылорда облысында рекреациялық туризмнің дамуы төменде қарастырылады. Туристік өнімді қалыптастыруда басты рөлді табиғи ресурстар атқарады. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес неғұрлым белсенді ресурстардың бір бөлігі ерекше қорғалатын табиғи аумақтар мен мәдени мұра объектілері мәртебесіне ие. Рекреациялық туризм объектілері келесі негізгі қасиеттерге ие болуы тиіс:

- аттрактивтілік;
- климаттық жағдайлар;
- қол жетімділік; зерттеу дәрежесі;
- экскурсиялық маңыздылығы;
- ландшафттық және бейнеэкологиялық сипаттамалар;
- элеуметтік-демографиялық сипаттамалар;
- элеуетті қор; пайдалану тәсілі және т.б. туризм индустриясын дамыту белгілі бір аймақта жоспарлаудың негізін құрайтын табиғи мұраны құрайтын тартымды табиғи немесе басқа туристік ресурстар болған жағдайда ғана мүмкін болады [3]. Осы сипаттамаларға сәйкес облыс аумағындағы рекреациялық туризмнің түрлері бөлініп көрсетіледі:

Кесте 2 Қызылорда облысындағы рекреациялық туризм топтары

№	Рекреациялық туризмге жататын топтар	Қызылорда облысындағы объектілер
1	Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар-бұл мемлекеттік билік органдарының шешімдерімен шаруашылық пайдаланудан толық немесе ішінара алынған және олар үшін ерекше қорғау режимі белгіленген табиғат қорғау, ғылыми, мәдени, эстетикалық, рекреациялық және сауықтыру маңызы бар табиғи кешендер мен объектілер орналасқан жердің, су бетінің және олардың үстіндегі әуе кеңістігінің учаскелері. Мұндай аумақтар жалпыұлттық игілік объектілеріне жатады.	Қызылорда облысының аумағында табиғи мұраның аталған түрлерінен "Барсакелмес" мемлекеттік табиғи қорығы, "Қарғалы" мемлекеттік табиғи қорығы бар. Өңір тұрғындары үшін Сырдария өзені ерекше маңызды табиғат объектісі болып табылады, ал Арал теңізі тек өңір халқы үшін ғана емес, бүкіл әлем жұртшылығы үшін де қызығушылық тудырады, өйткені Аралдың проблемаларын шешу макро деңгейде экологиялық, әлеуметтік және экономикалық жағдайларды жақсартуға ықпал ететін болады.
2	Тарихи-мәдени әлеует танымдық туризмнің негізі болып табылады. Ол әртүрлі тарихи ескерткіштермен, мемориалдық орындармен, халықтық қолөнермен, мұражайлармен, яғни материалдық және рухани мәдениет объектілерінің үйлесімімен ұсынылған.	Қызылорда облысының діни сәулет ескерткіштеріне Жаңадария ауылынан оңтүстік – шығысқа қарай 3 км жерде Қызылорда облысының Жалағаш ауданында орналасқан белгісіз автордың кесенесі (күмбез) Мулқалан кесенесі (мулқалана, Мулла қалан), XVI ғасырдағы Қазақстан сәулет ескерткіші жатады.
3	Зайырлы сәулет ескерткіштеріне қала құрылысы – азаматтық және өнеркәсіптік, сондай-ақ қала маңындағы сарай-саябақ ансамбльдері кіреді. Ежелгі құрылыстардың ішінде бүгінгі күнге дейін қалашықтар сақталған.	Бұл ежелгі Сығанақ (Сығанақ, Сұңқар, Сұңқар, сағанақ) – Қазақстанның қазіргі Қызылорда облысының шығысындағы, Түмен-Арық теміржол станциясынан солтүстік-шығысқа қарай 18 км, Сырдария өзенінен солтүстікке қарай 20 км қалашық. 15 мұнарасы бар жартылай сақталған қабырғамен қоршалған Шахристан алаңы, шамамен 10 га. қала маңындағы алаң, жіппен қоршалған жер-шамамен 13 га. мешіттердің, медреселердің, кесенелердің, тұрғын үйлердің қалдықтары.
4	Археологиялық орындарға ауылдар, қорғандар, жартастағы суреттер, Жер жұмыстары, ежелгі карьерлер, шахталар, сондай-ақ ежелгі өркениеттердің қалдықтары мен алғашқы кезеңдердің қазбалары жатады.	Мәселен, оларға Бегім-ана – мұнара мұнарасының зерттелетін аумағы, XI ғасырдағы сәулет ескерткіші, Қазақстан аумағындағы мұнара кесенелерінің алғашқы үлгілерінің бірі, Қызылорда облысының Қазалы ауданында, Қазалыдан шығысқа қарай 69 км жерде орналасқан.
5	Туристік бағыттарға тартылған этнографиялық мұра екі түрден тұрады. Бұл не Өлкетану мұражайларындағы, халық тұрмысы және ағаш сәулет мұражайларындағы мұражай экспозициялары, немесе осы	Қызылорда облысы Ұлы Жібек жолының тарихи орталықтарының бірі болып табылады. "Сыр елім" туристік орталығы Сауран және Сығанақ қалаларының тарихи орындары, Сунақат, Айқожа ишан археологиялық ескерткіштері мен кесенелері, қара Сопа, Оқшы Ата кесенесі, Досбол би, Есабыз, Ақтас мешіті, Қорқыт Ата

аймаққа тән дәстүрлі басқару нысандарының, мәдени өмір мен рәсімдердің ерекшеліктерін сақтаған қолданыстағы елді мекендер.	мемориалдық кешені және әлемге әйгілі Байқоңыр ғарыш айлағы кіретін Ұлы Жібек жолы бағыты бойынша туристік сапарлар ұйымдастырады.
Ескертпе: автормен құрастырылған	

Туризмді дамытудың инвестициялық жобаларын және туристік аудандардың инвестициялық тартымдылық бағдарламаларын әзірлеу жаңа, жедел және мониторингтік көрсеткіштерді және туристік ресурстарды экономикалық бағалауды пайдаланбай мүмкін емес. Туризмді дамытудың ұлттық және өңірлік бағдарламаларын әзірлеудің негізі ҚР Табиғи және мәдени мұрасының бірыңғай объектілері болуға тиіс. Табиғи және мәдени мұраны пайдалану бағдарламалары ғылыми-зерттеу, әдістемелік, іздестіру, ұйымдастырушылық өзге де іс-шараларды орындаудың соңғы кезеңі болып табылады.

Мұндай іс-шараларды бағдарламалардың құрамдас бөліктері ретінде қосу бұрын айтылған [4.5].

Зерттеу жұмыстары бойынша Қызылорда облысының жиынтық туристік әлеуетін бағалау бойынша жоғарыдағы кесте құрылып, сол кестенің негізінде облыстың даму географиясындағы рекреациялық туризмнің мүмкіндіктері мен перспективалары анықталды. Зерттеу әдістері ретінде: статистикалық, картографиялық, аналитикалық әдістер қолданылды. Зерттеудің мақсаты аумақты кешенді рекреациялық аудандастыру негізінде Қызылорда облысында ішкі туризмді дамыту бағыттарын айқындау болып табылады. Осы әдістердің арқасында облыс территориясы бойынша туристік әлеуеттік сипатының кестесі құралып, облыс аумағындағы 9 ауданның туристік әлеуеттік топтарына әрқайсысына жекелей есептеулер мен санау жұмыстары жүргізілді. Осы кестенің негізінде облыс аумағы бойынша төмендегідей карта құрастырылды.

З.Е. Намазбаева, А.С. Ақтымбаева бойынша кез келген нысанның әлеуетін бағалау формуласын облыстың туристік әлеуетін анықтауға қолданылды:[6]

$$A = ((C / (C_{max} - C_{min}) * K) + (C / (C_{max} - C_{min}) * K) + \dots + (C_n / (C_{nmax} - C_{nmin}) * K_n)) * 100$$

Бұл жерде, А = туристік әлеует, С = туристік нысандар саны, К = салмақ.

Кесте 3

Қызылорда облысының жиынтық туристік әлеует деңгейі

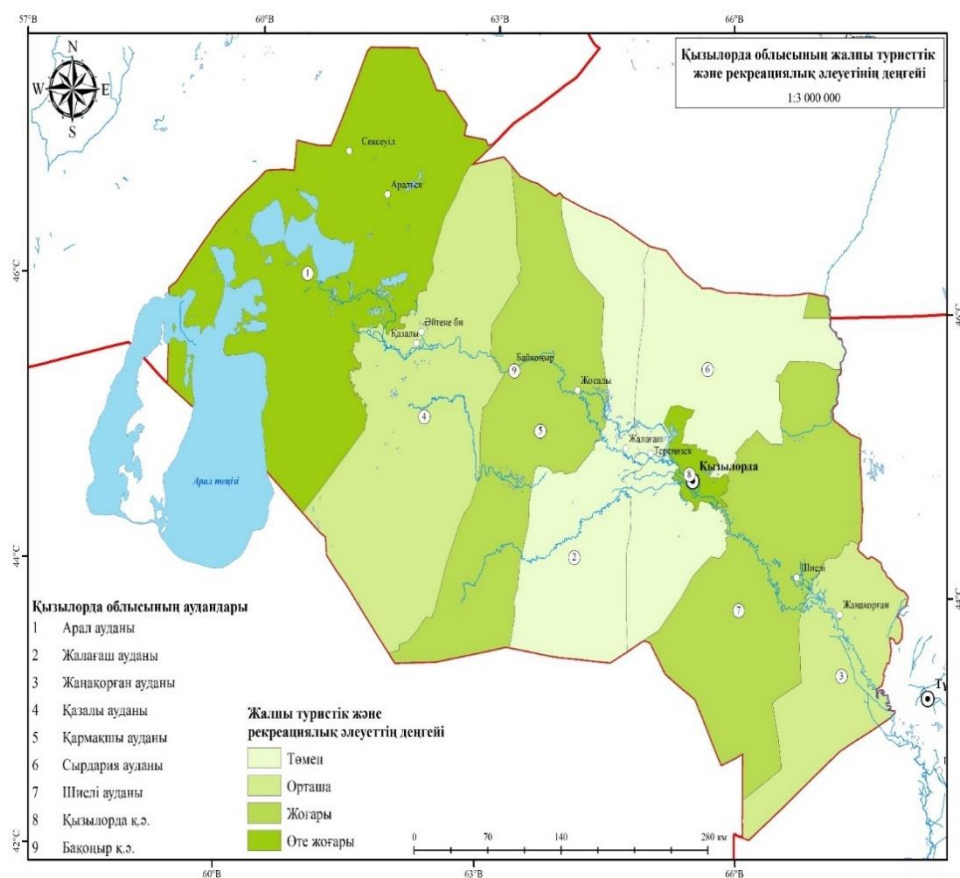
№	Қызылорда облысының аудандары	Археологиялық ескерткіштер	Архитектуралық ескерткіштер	Музей, галерея	Театр, филормония	Стадион, спорттық кешендер	Мешіт, храм	Демалыс орындары	Ескерткіштер	Барлығы
1	Арал ауданы	18	27	1	1	3	25	5	39	119
2	Жалағаш ауданы	9	18	2	1	1	1	1	29	62
3	Жаңақорған ауданы	4	13	1	2	14	35	15	15	99
4	Қазалы ауданы	3	57	1	0	1	25	3	54	144
5	Қармақшы ауданы	24	27	1	0	1	16	5	41	115
6	Сырдария ауданы	8	11	1	0	1	15	0	12	48
7	Шиелі ауданы	12	13	1	0	10	32	17	27	112
8	Қызылорда қаласы	0	30	3	6	1	31	52	33	156
9	Байқоңыр қаласы	2	35	1	0	1	2	6	7	54

Ескертпе: автормен құрастырылған

Жоғарыда көрсетілген формуланың негізінде, кестедегі мәліметтердің негізінде облыс бойынша рекреациялық әлеуеті анықталды. Соған қарай зерттеу жұмыстарының нәтижесі ретінде облыстың территориясында деңгей 4 тип бойынша бағаланды:

1. Төмен;
2. Орташа;
3. Жоғары;
4. Өте жоғары.

Қызылорда облысын табиғи рекреациялық аудандастыру үшін М. Милетскаяның аудандастыру әдістемесі пайдаланылды, ол табиғи ландшафттардың түрлерін рекреациялық туризмді дамыту үшін олардың тартымдылық дәрежесіне қарай жіктейді. Қызылорда облысының 9 әкімшілік ауданы бойынша туристік әлеуетінің типтерін жіктелді. Сол зерттеу нәтижесі бойынша облыс аумағында төмен қамтасыз етілген ауданға- Сырдария және Жалағаш аудандары, орташа деңгейдегі типке- Жаңақорған, Қазалы аудандары сәйкес келсе, жоғары типке- Қармақшы, Шиелі, Байқоңыр аудандары орналасса, өте жоғары деңгейде дамыған аудандар қатарына- Қызылорда қаласы мен Арал ауданы тіркелді.



Сурет 1 Қызылорда облысының жалпы туристік және рекреациялық әлеуетінің деңгейі

Зерттеу барысында келесі теориялық және практикалық нәтижелер алынды:

1. Қызылорда облысының аумағы табиғи және мәдени мұраның мәнін құрайтын табиғи тарихи-мәдени объектілердің бірегей кешеніне ие.

2. Жақсы өкілдік, шынайылық, ескерткіштер мен табиғи және мәдени мұра объектілерінің шоғырлануының үлкен дәрежесі және олардың қалаларға жақын орналасуы Қызылорда облысының экономикалық дамуы үшін орасан зор әлеуетін білдіреді.

3. Зерттелген объектілерді пайдаланудың ең тиімді тәсілдерінің бірі оларды туристік-рекреациялық қызметке ауқымды тарту болып табылады. Бұл тұрғыда мұра объектілерін пайдалану оларды табиғи ортадан алып тастамай-ақ жүзеге асырылады, осылайша олардың жаңаруы мен үздіксіз көбеюін қамтамасыз етеді.

4. Экологиялық, шытырман оқиғалы, спорттық, ландшафттық, экстремалды турлар аймақтық туристік өнімнің негізгі құрамдас бөлігі бола алады, өйткені облыста ерекше

ландшафттар, ерекше қорғалатын табиғи аумақтар, осы турларды дамыту үшін табиғи және әлеуметтік-экономикалық сипаттағы жағдайлар мен факторлар жиынтығы бар.

5. Облыс аумағы Ежелгі заманнан бері Азияны Еуропамен байланыстырған геосаяси жағдайына байланысты субаймақтық, трансконтиненталдық коммуникацияларға тартылған. Аймақ аумағы арқылы Ұлы Жібек жолының бір бөлігі өтеді. Бұл фактіні тарихи-мәдени, экскурсиялық, танымдық туризмді дамытудың маңызды шарты ретінде қарастыруға болады.

6. Қызылорда облысының дамуының тарихи-географиялық аспектілері өңірде ғарыштық туризмді дамыту мүмкіндігін туғызды. Туризмнің бұл түрі туристердің ғарыш кеңістігіне ұшуын ғана емес, сонымен қатар ғарыштық техникамен, инфрақұрылыммен, ғарышкерлердің өмір салтымен танысуды да қамтиды. Мұндай туризмнің орталығы бірегей Байқоңыр ғарыш айлағы болуы мүмкін.

Зерттеу жұмысының нәтижесінде облыс аумағының даму географиясындағы рекреациялық туризмнің мүмкіндіктері мен перспективалары ретінде картограмма жұмыстары мен кестелер құралып, олардың нәтижесі анықталды. Облыстың тоғыз ауданы немесе аумақтың 80% - ы орташа рекреациялық құндылыққа ие. Бұл аудандардың рекреациялық құндылығының басым бөлігі демалыс орындарына, архитектуралық ескерткіштерге, спорттық туризм орталықтарына дамуға бағытталуы мүмкін. Осылайша, Қызылорда облысының аумағы туризмді дамыту үшін орташа әлеуетке ие.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Е. Н. Вилесов, А. А. Науменко, К. Веселова, Б. Ж. Аубекеров ФИЗИЧЕСКАЯ ГЕОГРАФИЯ КАЗАХСТАНА Учебное пособие Под общей редакцией доктора биологических наук, профессора А.А. Науменко Алматы «Казак университет!» 2009

2. Қазақстан Республикасы Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігі Ұлттық статистика бюросы <https://old.stat.gov.kz/official/industry/21/statistic/7>

3. Баженов В.В. Рекреационная география. Культурное наследие – часть туристско-рекреационного потенциала территории. – Мн.: Дрофа, 2005

4. Шарафутдинов.Н. "Туризм" ұғымының семантикалық жүктемесі туралы // туризм: құқық және экономика. – 2005. – № 2 (9). – 19-23 ББ

5. Ердаuletov С.Р. Туризм географиясы: тарихы, теориясы, практика әдістері. - Алматы, 2000. – Б. 336

6. Милеская М. И. Классификация туристских местностей / М. И. Милеская. – Москва: Земля, 1967. –Т. 3. – 230 с

ӘОЖ 911.2

ЖҚЗ ДЕРЕКТЕРІНІҢ НЕГІЗІНДЕ ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСЫ АМАНҚАРАҒАЙ ОРМАНЫНЫҢ ӨЗГЕРУ ДИНАМИКАСЫ

Кабдрашева Жансая Ансаганқызы

zhansinas@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ 6В05209 – «География» білім беру бағдарламасының

4 курс білім алушысы

Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі – PhD, профессор міндетін атқарушы Н.Е.Рамазанова

Қазіргі әлемде орман ресурстарын сақтау мәселесі жаһандық экологиялық проблемалардың бірі ретінде алдыңғы қатарға шығады. Қазақстан өзінің территориясының үлкендігіне қарамастан, орман ресурстары өте аз елдердің бірі болып табылады.